

Pomoc z Československa hrála při vzniku Izraele zásadní roli

Zdroj: <https://temata.rozhlas.cz/pomoc-z-ceskoslovenska-hrala-pri-vzniku-izraele-zasadni-rol-7992575>

Český rozhlas

Květnové dny jsou v židovském prostředí vždy spojeny s připomínkou jedné z klíčových událostí novodobých dějin, totiž vznikem Státu Izrael. Jeho začátky vůbec nebyly jednoduché. Svou existenci musel židovský stát od prvního okamžiku bránit vojenskou silou. Velkou pomoc tenkrát získal od Československa, které mu dodalo nejenom zbraně, ale také cvičilo jeho piloty a tankisty.

Psal se 14. květen roku 1948. Na britském mandátním území Palestina se schylovalo k vyhlášení Státu Izrael. Hned následující den rozpoutaly armády arabských států válku proti Izraeli.

Izraelská politická reprezentace se proto od roku 1947 snažila získat zbraně, kde se dalo. Všechny státy byly vázány rezolucí OSN, která zakazovala vývoz zbraní na Blízký východ, aby se zabránilo eskalaci napětí. Situaci popisuje **historik Zdeněk Klíma**.

„V roce 1948 jediná země na světě dala najevo, že by byla ochotna zbraně prodat a tou zemí bylo Československo. Mělo k tomu řadu důvodů, daly by se shrnout do dvou kategorií. Byly to důvody politické, druhé byly ekonomické. Ty byly z jistého pohledu prioritní, protože Židé byli schopni platit v hotovosti tvrdou valutou a Československo, zejména po únoru 1948, devízy potřebovalo. Byla to jedinečná příležitost, jak je získat v relativně velkém množství a za relativně malé námahy.“

Sovětský svaz neměl nic proti tomu, aby Československo pomohlo, protože považoval Izrael za pokrokový stát.

„Prvním krokem byl nákup československých zbraní, ať už samotné československé výroby, nebo ještě ze skladů bývalé nacistické armády z doby Protektorátu. Druhým krokem byl výcvik personálu pro rodící se izraelskou armádu. To, co Izrael v danou chvíli potřeboval nejvíce, byla příprava specializovaných odborností.“

Výcvik sedmdesáti pilotů probíhal na letištích v Českých Budějovicích, Hradci Králové a Olomouci. 60 příslušníků pozemního personálu pro letectvo se cvičilo v Liberci a Chrudimi a 20 tankistů v Dědicích na Moravě.

„Drtivá většina z nich byli zahraniční židovští dobrovolníci, kvalifikovaní bojovní piloti z 2. světové války, kteří se přihlásili do bojů o obranu Izraele. Nicméně 5 z nich byli opravdu sabra. Mezi nimi byl i Ezer Weizman, posléze velitel izraelského vojenského letectva a prezident Izraelského státu.“

Už v roce 1949 začalo Československo měnit svůj postoj k Izraeli a od poloviny 50. let začalo otevřeně podporovat druhou stranu, tedy arabské země.

„Kupodivu někteří z instruktorů, kteří školili izraelské vojenské piloty, o osm let později školili piloty protistrany, to znamená s největším podílem egyptských a syrských pilotů.“

Paradoxem dějin byla tato zkušenost pro letecké instruktory, kteří se dožili listopadu 1989. Tehdy se mohli setkat se svými partnery jak z izraelské, tak z arabské strany. V malém Československu se tak na chvíli protnulý velké linie světových dějin.